Anul XII. Iulie 1922. Nr. 7.

REVISTA TEOLOGICĂ

organ pentru ştiinţa şi vieaţa bisericească.

Abonamentul: Pe un an 50 Lei. Pe o jumătate de an 25 Lei.
Un număr 6 Lei.

Molitvelnicul sau Evanghelia?

Pregătirea clerului nostru în lumina trebuinţelor de azi.

I.

Consistorul superior al bisericii ortodoxe din vechiul regat a hotărât de curând între altele, să ceară parlamentului cât mai grabnica punere la ordinea zilei a proiectului de lege cu privire la hirotonirea vechilor absolvenţi de patru clase seminariale. Nu ne îndoim că hotărârea a fost luată după o îndelungată frământare şi o temeinică chibzuire a situaţiei, în care se găseşte biserica noastră.

Intr'adevăr lipsa de preoţi se simte mai mult ca oricând. Şi asta nu numai în vechiul regat, ci şi în provinciile nouă. Consecinţa firească a acestei stări de lucruri e, că vieaţa religioasă a satelor noastre văduvite de conducătorii lor sufleteşti e în plin proces de distrămare.

Gravitatea situaţiei nu trebue privită numai din punct de vedere bisericesc. Ea întruneşte toate momentele unei probleme culturale în înţelesul larg al cuvântului; în consecinţă trebue să i se şi dea importanţa unei adevărate probleme de stat.

Grijnicia factorilor de conducere este deci pe deplin justificată. Necesitatea măsurilor de cât mai grabnică îndreptare a situației se impune în chipul cel mai categoric.

E vorba numai, care sunt aceste mijloace?

Importanța extraordinară a chestiunii pretinde o soluție temeinică, principială. Măsurile mărunte, de mântuială, prelungesc și agravează numai criza, ori — cel mult — îi dau altă înfățișare, dar nu o înlătură. Inc'odată deci, e vorba de orientări principiale.

Și-atunci trebue să ne întrebăm verde: Incotro? Inapoi la Molitvelnic, ori înainte înspre cât mai profunda înțelegere a Evangheliei Mântuitorului; înapoi la mijloacele simpliste, potrivite cu trebuințele vieții patriarhale a părinților noștri, ori înainte înspre cât mai temeinica înțelegere a nouilor împrejurări de vieață și a mijloacelor de păstorire ce le reclamă aceste împrejurări; înapoi la bruma de învățătură pe care o poate împărtăși o pregătire de patru, cinci ori chiar opt clase seminariale, ori înainte înspre o serioasă pregătire academică?

Problema pusă astfel, în forma unei categorice alternative, nu poate duce decât la o singură și evidentă deslegare: Inainte!

Și eată, pentru care motive.

In cultura veacului nostru se încrucișează atâtea curente — și bune, și rele. Cum însă acestea din urmă de obicei sânt mai puternice, fiind mai ispititoare, atrag ușor în vârtejul lor pe creștinul fără un destul de solid sprijin sufletesc. Preotul e chemat în primul rând să-i dea acest sprijin. El însă nu va fi în stare să facă acest lucru, decât învățând să cunoască, să *vadă* realitatea până în cele mai îndepărtate adâncimi ale izvoarelor ei.

Biserica a suferit în prestigiul ei de multeori și numai din pricina, că în anumite momente ale evoluției sale nu a văzut realitatea în adevărata ei lumină; cu alte cuvinte, nu și-a văzut prietenii și dușmanii uneori.

Consecinţa acestei miopii a fost că şi-a pierdut puterile în lupta cu morile de vânt... Ori că a ţinut morţiş la eternitatea unor credinţe trecătoare. Să ne gândim numai la interpretarea ce s'a dat (şi i se mai dă de către unii şi astăzi) celui dintâi capitol din cartea «Genezei». Ori intrând mai adânc în fondul chestiunii, — să ne gândim la felul cum a fost concepută inspiraţia divină a scripturilor sfinte, şi la atitudinea pe care a luat'o pe vremuri biserica romană faţă de sistemul astronomic copernican, iar mai în urmă faţă de nouile *ipoteze* cosmogonice, ori faţă de evoluţionismul darwinian.

Evident, acestea sunt probleme, peste cari ştiinţa modernă ca şi credinţa luminată a trecut, cel puţin în principii, la ordinea zilei. Fireşte nu cu conştiinţa unei deslegări definitive. Dar credinţa într'o inspiraţie *literală*, preconizată de protestanţi, s'a dus pentru totdeauna. Nu-i nici o pricină de prohodirii desnădăjduite. Ceeace a pierdut concepţia inspiraţiei în extensiune, a câştigat în profunditate. Şi aceasta este adevărata direcţie, înspre care trebue să ne îndreptăm strădaniile credinţelor noastre.

«Geneza» a fost şi rămâne cea mai strălucită concretizare *poetică* a unei măreţe idei *religioase:* lumea aceasta, cu toate bogăţiile şi frumuseţele ei, e dela Dumnezeu. O ideie cu nebănuite consecinţe etice. E un imn al creării, un psalm de cucernică laudă, închinat Creatorului atotputernic. Dar atât. Prin urmare oricine încearcă să scoată din acest imn altceva decât ceeace este el însuşi, dovedeşte că în sufletul său nu se află nici o schintee din ceeace numim *congenialitate poetică, ori religioasă.* Mai mult decât atâta: profanează.

Sunt lucruri pe care nu le poţi vedeà decât — închizând ochii. Punându-le sub microscop — ele dispar. Creaţiile profetice cad în categoria acestor adevăruri paradoxale.

Iată chestiuni, pentru înţelegerea cărora necesitatea unei culturi superioare este indiscutabilă. Ear preoţimea noastră trebue să le înţeleagă.

II.

Vieaţa *socială* e în plină desfăşurare. Mai mult decât atâta: am puteà zice, că a intrat într'o fază desperată a evoluţiei sale. Vâltoarea a luat proporţii atât de înfricoşate, încât nu e lucru de mirare, dacă mulţi din cei prinşi în ea îşi pierd capul.

Biserica trebue să ia o atitudine hotărâtă, dar înţeleaptă şi faţă de problema socială, dacă ideii despre împărăţia lui Dumnezeu nu-i dă numai o semnificaţie transcendentală. Altfel, va zidì pe nisip — castele în Spania.

Dar ne întrebăm şi aici: Cum va puteà fi preotul un îndrumător înţelept şi în acest domeniu al vieţii publice, când în conştiinţa sa nu s'a cristalizat încă o temeinică şi curată convingere despre rosturile vieţii sociale; când pripita lui pregătire «profesională» nu-l ajută; când îi lipseşte temelia unor largi orientări ştienţifice?

Ni se va răspunde poate că demagogii şi semidocţii de toate categoriile şi culorile *încă* nu sunt filozofi şi totuşi zăpăcesc o lume întreagă cu focul bengalic al unor idei şuchiate, cu aberaţiile cumpărate ieftin din dughiana unor psihopaţi. Ei, tocmai aici e buba: Trebue să ne împăcăm cu tragica constatare, că «minciuna sboară, iar adevărul umblă în cârji» şi să tragem toate consecvenţele instructive ale acestui înţelept proverb, pentru a le utilizà în lupta noastră de îndrumare sănătoasă. Nu vrem nici noi să facem din preoţimea noastră o tagmă de filozofi — tobă de carte, ca să... raţionalizeze credinţa, să *construiască* religia (un lucru absurd!), ci-i cerem cultură filozofică pentru a câştigà putinţa de a *vedeà* în adâncul marilor probleme şi de a distinge ceeace este bun, permanent din invălmăşagul curentelor cari se încrucişază în vieaţa noastră socială. Altfel, cu mijloacele unei culturi câştigate din gazete şi călindare cu greu va puteà duce înspre bun sfârşit marea operă de îndrumare sufletească a satelor şi, în parte, a oraşelor noastre.

Recunoaşterea adevăratei stări de lucruri e cel dintâi pas spre îndreptare. Şi aici trebue să avem curajul să mărturisim, că o mare parte a preoţimii noastre nu operează în apostolatul său nobil decât cu un prea modest capital de cunoştinţe, câştigate pe apucate. De aceea nici nu ne mirăm dacă unii preoţi în anumite situaţii stau neputincioşi, sau se sperie şi-şi fac cruce ca de necuratul ori de câteori au nenorocul — şi-l au foarte des în zilele noastre — să audă rostindu-se cuvinte terminate în — *ism*...

Orice curent de înnoire socială cuprinde în sine şi elemente pozitive, de adevăr. Fără clara distingere şi înţeleapta lor promovare e nedreaptă şi iluzorie orice încercare de înlăturare a elementelor destructive. Aici, ca şi aiurea, opera pozitivă e cel mai scurt şi cel mai sigur drum care duce la ţintă.

Cel mai strălucit exemplu în această privinţă ni l-a dat tot Mântuitorul şi marele său apostol Pavel.

Fireşte, nu-i trece prin gând nimănui, să-i facă proces preoţimii noastre pentru insuficienţa pregătirii sale, în raport cu trebuinţele vieţii de azi şi de mâne. Ar fi osândă nedreaptă. Nu-i nevoie s'o mai spunem, pentruce. Criza cea mare, prin care trecem, ne-a surprins. Şi pe noi şi pe alţii. Cu atât mai mult trebue să ne pregătim însă pentru viitor.

III.

Chestiunea atitudinii preotului faţă de vieaţa politică şi importanţa ei, a fost discutată aşà de mult, încât mă consider dispensat de reluarea ei. Este însă o altă problemă, asupra căreia ne credem îndreptăţiţi să ne oprim o clipă. E actuala problemă a sectelor religioase şi a luptei împotriva lor.

Evident, întrucât s'ar constată că doctrina acestor secte şi mai ales traducerea lor în vieaţa practică ar fi potrivnică intereselor naţionale, de stat, moralei publice etc. — Statul are dreptul să ia măsurile de cuviinţă.

Şi o va face. Biserica însă, din partea ei, nu se poate opune unei propagande religioase decât cu o contrapropagandă religioasă-culturală. Şi preoţimea noastră prin nimic nu-şi poate justificà mai efectiv dreptul său de existenţă, decât tocmai printr'un devotat şi harnic apostolat de evanghelizare.

De altfel «persecuţiile», vreau să zic măsurile de oprelişte prin forţă, nu ar face decât să creieze o falşă aureolă de martiri — pentru cei vizaţi. Ar aveà deci tocmai efectul contrar celui dorit. Trebue să pătrunzi adânc în psihologia sectarismului fanatic, ca să găseşti mijloacele potrivite pentru combaterea lui. Persecuţiile îndurate de creştinii celor dintâi veacuri au hotărât definitiva victorie a evangheliei lui Isus. In orice caz au contribuit mai mult la încreştinarea neamurilor, decât răsboaiele cruciate...

Lupta împotriva sectelor religioase e o problemă culturală. Prin simpla enunţare a acestei constatări am indicat şi mijloacele, cu cari trebue purtată. Fireşte, dacă în dosul manifestărilor de vieaţă religioasă se ascund tendinţe de altă natură, repetăm, statul are dreptul şi datoria să facă uz de mijloacele *sale*.

Ostaşii luptei culturale de care vorbim sunt, în primul rând, preoţii. Concursul credincioşilor, fireşte, nu trebue să lipsească. E chiar indispensabil.

Dar aici ne lovim iarăşi de acelaş postulat: O temeinică pregătire a clerului.

Acesta a şi fost rostul expunerilor noastre de până acuma: să arătăm absoluta necesitate a unei preoţimi luminate. Bănuiesc, că cititorul va fi sătul de... postulate ideale. E timpul deci să facem câteva reflexii asupra posibilităţilor de realizare a acestora.

Lipsa de preoţi este mare. Numai în vechiul regat sunt peste o mie de parohii vacante. In Ardeal, Bucovina şi Basarabia situaţia nu e cu mult mai îmbucurătoare. Iar absolvenţii institutelor noastre teologice — chiar de-ar intrà toţi în slujba bisericii — n'ar fi în stare să umple golurile.

Atunci? Nu există decât o singură modalitate de ameliorare a situației: creiarea unor condiții, cari să înlesnească, să atragă chiar pe tinerii noștri la îmbrățișarea chemării preoțești. Căci criza prin care trece biserica noastră (de altfel nici în celelelte țări nu e o situație mai strălucită) e determinată nu atât de o apatie superficială pentru misiunea preoțească, cât de dureroasele perspective de vieață, cari se deschid preotului prin mizerabila salarizare de azi — perspective, în stare să taie și aripile celui mai entuziast candidat.

Imbunătățirea stării materiale a preotului este una dintre cheile cari ar deschide porțile institutelor noastre *superioare* de teologie pentru atâția dornici de a intrà în slujba evanghelizării neamului nostru.

Accentuăm — pentru a preîmtâmpinà orice învinuiri nedrepte: nu e vorba de pretenții exagerate, de îmbunătățiri ispititor de strălucite. Ar fi și o imposibilitate. Dar nici n'o cere nimenea. Mai ales preoțimea noastră nu o cere; prin astfel de pretenții și-ar renegà însași natura misiunii sale ideale. E vorba numai de o situație suportabilă, care să-i asigure un trai mai omenesc și mai ales să-i dea putința de a-și îndeplinì chemarea fără să fie avizată în tot momentul la sprijinul direct al păstoriților, ori să alerge după îndeletniciri laterale. Căci cea de astăzi e o situație dacă nu rușinoasă cel puțin umilitoare. Cârmuitorii noștri trebue să înțeleagă această situație și să-i aplice leacul.

A doua cheie pentru înlăturarea crizei o văd în necesitatea unei reorganizări *interne* a învățământului nostru teologic. Accentuăm: nu e vorba atât de o reorganizare administrativă, cât de o desăvârșită înnoire a spiritului în care se face educația preoțimii noastre. Insuficiența metodelor învechite — la noi încă în deplină cinste — se răsbună cumplit. Sunt atâția tineri, cari îți zâmbesc când le pomenești de «teologie» nu din pricina că și-ar fi pierdut credința, ci de teama de a nu și-o pierde — prin teologie. Și la urma urmei au și ei o parte de dreptate. Căci nici preotul nu învață numai pentru alții,

ci şi pentru sine. El, personal, încă are dreptul să se mântuiască.

S'o recunoaştem sincer: prea am încremenit în metodele scolasticismului medieval, de teama de a nu ne pierde ortodoxia.

Dar problema reorganizării învăţământului nostru teologic e mult prea vastă şi importantă, decât s'o putem epuiză în cadrul unui articol. Dacă am atins-o totuşi, cel puţin în treacăt, e că ea stă în legătură organică cu chestiunea care ne preocupă de astădată.

Cred că din expunerile de până acum am avut putinţa să ne convingem, că pentru problema sintetizată în formula unei alternative categorice, puse în fruntea acestor rânduri, nu există decât o singură soluţie. La întrebarea noastră iniţială — Molitvelnicul sau evanghelia? — nu putem răspunde decât: Nici într'un caz nu *numai* Molitvelnicul. ***N. Colan.***

Studiul pastoralei în biserica românească.

SECŢIUNEA II.

— Pe alte căi. — (Urmare).

4. La noi, navigaţiunea fluvială e puţin întrebuinţată, màcar că avem foarte multe ape. In ţări ca Germania însă, unde toate râuleţele sunt întrebuinţate pentru navigaţiune şi unde atâtea canaluri sunt construite pentru uşurarea transporturilor, există o mulţime de marinari de categoria aceasta, a căror vieaţă se scurge tot pe apă şi sunt mult despărţiţi de tovărăşia cu locuitorii de pe uscat. Numai prin Berlin se socoteà înainte de răsboiu că trec pe an vreo 40,000 de vase plutitoare. Oamenii întrebuinţaţi în aceasta nu-şi pot îngrijì de copiii lor. Misiunea fluvială a înfiinţat aşezăminte pentru creşterea acestor copii. Nu mai vorbim de slujbele bisericeşti care

se țin regulat pentru aceşti marinari. Ceeace e mai surprinzător însă este că s'au clădit și biserici plutitoare pentru ei. Astfel este un vapor lung de 41 de metri şi lat de 5 pe canalul *Finow*, care cuprinde în el o biserică.

Oamenii aceştia se arată foarte doritori de a cetì. Din pricina aceasta, s'a şi înființat pentru ei un calendar anume («der Deutsche Schifferkalender»), apoi reviste, ziare, bibliotecă, săli de citire.

Dacă ne vom gândì la noi, credem că este timpul ca noua Pastorală să înființeze ceva de felul acesta şi în țara noastră. Oraşe ca Costanța, Galați, Brăila, Tulcea, Sulina ar trebuì să aibă şi ele organizațiuni şi preoți pentru misiunea pe apă. Şi credem că ar aveà din ce în ce mai mult de lucru, pentrucă navigațiunea noastră e pe cale de desvoltare. Când toate râurile noastre vor fi puse în stare de a se plutì pe ele, când se vor construì şi canaluri, vom aveà şi noi o populațiune care va trebuì să intre în grija acestei misiuni. Dar până atunci, cel puțin oraşele amintite pot intra în grija noastră, pentru a se înființà în ele o ramură a nouăi Pastorale pentru «ceice umblă pe ape și călătoresc».

5. Şi acum, încheind, putem înşirà povestirea aceia de care am spus mai nainte că voim s'o punem la sfârşitul acestui §.

O corabie cu pânză din Hamburg, vine în port să ia cărbuni pentru Hongkong. Preotul îşi ia drumul bucuros spre dânsa. Un marinar serios, iubit de dânsul, care cu ani de zile înainte se apropiase de dânsul, fiind adânc mişcat de cuvântul lui Dumnezeu, îl înştiințase din Hamburg că se tocmise pe corabia asta. Fireşte, trage nădejdea că se va găsì în tovărăşie bună! La îndemnul de a merge la biserică, căpitanul stă mai întâi să se gândească, cârmaciul însă respinge poftirea cu mânie, iar în cabina marinarilor stârneşte o împotrivire aşà de zgomotoasă şi obraznică, cum el (preotul) n'a mai văzut. Numai tânărul lui prieten e singurul care vine Duminecă seara la slujbă, şi se foloseşte de drumul spre casă după slujbă, pentru a-şi vărsà inima lui prea plină. Toți sunt împotriva lui. Povesteşte cum şi-a scos Biblia, ca să citească şi cum toți au scuipat într'ânsa. A fost scos afară din cabină cu huiduieli. Dacă vrea să citească pentru el, trebuie să-şi caute un colț tăcut pe corabie,

dar nici acolo nu-l lasă în pace. Trebuie să audă vorbe proaste, blăstăme, batjocuri. Cel dintâi cârmaciul e în frunte cu pilda cea rea. «Ce să fac? Mai bine plec şi-mi caut altă corabie!» Cât de greu este să dai un sfat în asemenea împrejurări! Şi totuşi, după cuvântul lui Dumnezeu, nu poţi da alt sfat decât următorul: Nu se cuvine niciodată a dezertà. Unde Dumnezeu a pus pe un om, acolo să rămâie el şi să stea ca om al său! Şi pe lângă aceasta, mai este şi mângâierea unei uşoare nădejdi: Poate că tocmai aceasta e voinţa lui Dumnezeu, ca inima acestor batjocoritori să fie câştigată prin purtarea liniştită fără vorbe.

Câtă vreme corabia a stat în port, lucrurile nu s'au schimbat. Nimenea n'a venit la slujbă să însoţească pe tânărul marinar, cu toate repetatele poftiri prieteneşti. Cu inima grea plecă Martin pe mare în tovărăşia aceasta, prevăzut ce e drept cu un mare pachet de scrieri creştineşti. In tăcere şi-a făcut el datoria, chiar şi pe vreme rea. In faţa batjocurilor, rămâneà liniştit, dar Duminecă şi chiar în vremea slobodă de peste săptămână nu se lăsà de a se duce cu Biblia sa la o parte şi a cetì. Odată, într'o Duminecă, fiind în dreptul Kapstadtului, pe când el îşi scoteà Biblia şi se duceà spre mai încolo, ca să citească, unul zise: «Sfinte Martine (aşa-i ziceau), nu te mai duce, poţi cetì şi aici». Iar altul spuse şi el: «Dă-ne şi nouă ceva din cărţile tale. Face bine cuiva, dacă aşà, câte odată găseşte cugetări înţelepte». După aceasta, Duminecile se fac mai frumoase. Martin dă tovarăşilor din scrierile lui. Odată a îndrăznit să le citească evanghelia, iar ei stau şi ascultă liniştiţi. Uneori câte unul sau altul din ei stau de vorbă cu dânsul. In Hongkong se găseşte iar slujbă dumnezeiască în azilul de copii găsiţi. Drumul într'acolo e mult mai greu decât în Cardiff, dar Martin nu se mai duce singur. Căpitanul se miră de duhul care a intrat în oamenii lui, dar lasă lucrurile aşà. Ba încă, înainte de plecare, după rugăciunile lui Martin, el pofteşte pe preot să facă o slujbă pe vas şi, de data asta, nici unul nu lipseşte, nici chiar posomorâtul cârmaciu. Drumul spre patrie le-a fost apoi atât de liniştit, şi cu mulţămite credinciosul om mărturiseşte din Hamburg că, în adevăr, mai bine a fost să rămâie şi să stăruie.

Un an a trecut de atunci. Iar soseşte în Cardiff o corabie din Hamburg. Preotul vine pe punte, şi întâmplător, iată pe cârmaciu înaintea lui. Par'că l-ar cunoaşte. Dar acela trece în lături, îşi face de lucru. Abeà după ce-l întreabă deadreptul, dacă nu cumva l-a mai văzut acolo, omul răspunde încurcat.

— Da, am fost pe corabia unde erà şi sfântul d-voastră Martin!

— Ei, şi acuma ce zici despre el!

— O, acela erà adevărat creştin. El credeà ce spuneà.

— Aşà? Dar dumneata, scumpe prietene, n'ai vrea să fii ca acela? Ai fi mai fericit decât până acum.

— O da! dar e cumplit de greu.

El însă a venit săptămână cu săptămână să asculte cuvâtul lui Dumnezeu. Când s'a pornit la călătorie, aveà şi el Biblia şi cartea de predici, şi pentru dânsul pilda tînărului prieten credincios a fost o binecuvântare.

Iată un caz de ce se petrece în misiunea maritimă, pe care-l luăm din cartea pe care am întrebuinţat-o şi mai nainte: ***Fapte ale lui Iisus în zilele noastre*** («Taten Jesu in unseren Tagen»).

(Va urmà).

Arhim. SCRIBAN.

Apostolia nouă.

— Conferinţă la cursul pastoral. —

Cursul pastoral, la noi, este o inovaţie a I. P. S. Mitropolit Nicolae. Prelegătorii se vor nizuì să arate ideile mântuitoare menite să înlocuească haosul din vieaţa noastră religioasă.

Celce se încumetă să spună ceva de folos, azi când valoarea cuvântului s'a depreciat şi în locul muncii oneste şi tăcute se substitue graiul viu, strident şi fără pietate, — măcar aici, între preoţi să se vorbească întemeiat, cu cunoştinţă şi să se indice mijloace potrivite pentru a curmà relele şi a oprì binele.

Pentru ascultători, cursul pastoral e un îndemn spre o revizuire, grabnică şi serioasă a conştiinţei de preot.

Cadrele fenomenelor din vieaţa religioasă sunt nemărginite şi ştiinţa divină e foarte vastă. Simţământul onestităţii ne opreşte a ne socotì experţi în vre-o problemă. Impărtăşim frăţeşte ce ştim unor ascultători, obişnuiţi a se completà unul pe altul, cari nu se sfiesc a spune, că învaţă cât trăesc.

Omul simplu spune câte o vorbă, care uimeşte şi pe cel mai rafinat individ.

Un scriitor cu renume spuneà cu duioşie, că limba literară de azi a început să se steriliseze, să se usuce, ca o floare presată, care-şi păstrează, ce e drept culoarea, dar şi-a pierdut parfumul şi vieaţa.

A plecat la ţară şi vede un moşneag, care se aşezase pe răzor şi... mâncà pâne uscată.

— Mănânci pâne goală, moşule?

El clătì din cap... oftă.

— Nu, domnule, mănânc pâne cu amar!

Şi mi s'a întâmplat mie să mă întrebe odată consăteanul Cârţan, cu ce vorbă începeà şi sfârşià Hristos propovedania. Stau o clipă, iar el: «Celce are urechi de auzit, — audă!»

Dar copiii... câte trec, se prind, se desfac în sufletul lor!

In Congresul religionar din Chicago (1895) predicà profesorul englez Wattson. Doi copii, în interpretarea pericopei cu Samarineanul milostiv spun care e Religia viitorului, cu spontaneitatea şi lipsa de prejudiţii a copiilor.

Profesorul Wattson porneşte din Parabola din Luca evanghelistul, însă o complectează cu această profundă, simplă şi adevărată interpretare.

...Ne transportăm cu gândul în casa Samarineanului, care soseşte cu întârziere de câteva zile şi fără parale.

— Ce ţi s'a întâmplat?

— Un biet om ar fi murit, dacă nu ajungeam mai repede. Gemià în şanţ şi-i ţişnià sângele din rane. I-am dat primele ajutoare şi l-am dus în ospătăria din apropiere. Iar, cum n'aveam parale de-ajuns, l-am lăsat în grija ospătarului şi am alergat la oraş să fac rost de bani. Sunt vesel că truda nu mi-a fost zădarnică!

— Binecuvântat fie Dumnezeu, care ţi-a dat ocazie să faci o faptă bună, — observă femeea.

Dar în vremea aceasta erà o bucurie şi mai mare în casa Evreului din Ierusalim.

Acesta istoriseşte cum a fost impresurat de tâlhari, cum l-au bătut, despoiat şi către seară s'a deşteptat în braţele unui Samarinean. Apoi a fost dus în ospătărie şi, după zile de reculegere, îi pare bine că se găseşte la casa sa. Banii, suferinţele, necunoscutul samarinean, groaza morţii şi bucuria că-şi vede soţia, copiii şi casa... toate se amestecau în sufletele lor.

— Se cuvine să mulţămesc lui Dumnezeu; să mergem la Biserică!

Şi Evreul pleacă cu cei doi copii.

Pe stradă, copiii văd case mari, palate, prăvalii. — Cine locueşte aici, de ce furnică lumea pe stradă, ce cumpără aceşti oameni, cine e acest cerşitor... acest fălos bărbat? întreabă necontenit copiii pe tatăl lor, căci aşà e firea lor.

Iată biserica, vestitul templu al lui Solomon. Străluceşte în bătaea razelor de soare oriental.

Incep explicaţiile. Biserica strămoşească, sediul lui Iehova, cu «tablele legii», preoţii învăţaţi, cântările divine, fala neamului evreesc. Aici pelerinează Evreii dela marginile pământului.

Cineva trece în grabă, pe lângă ei.

Un preot. Evreul tace deodată. Copiii aşteaptă să-l audă vorbind. Tresare şi devine palid. Nu poate scoate o vorbă. Arată cu degetul şi, după câteva clipe: — Acesta e preotul; m'a auzit gemând în şanţ... a întors faţa şi a trecut de cealaltă parte a drumului... acesta!

Copii se uită cum urcă treptele templului. La câteva minute, alt om trece repede pe lângă ei, fără să-i privească. E levitul, ajutorul preotului.

— Şi acesta! A trecut lăsându-mă fără ajutor!

Dar slujba se începe. — Să intrăm, copii!

Copiii se uită la tatăl lor cu seriositate.

— Nu intrăm!

— Dar e slujba mântuitoare, rugăciunea mulţămirii, poruncită de legea lui Moisi şi templul lui Solomon... a preoţilor noştri!

Dar aceştia au trecut pe lângă tine, când erai la năcaz şi nu te-au cunoscut; ce-ţi pot da ei acum?

— Să mergem de aici, zic copiii.

— Cum, dela Casa lui Dumnezeul strămoşilor?

— Să mergem la Biserica Samarineanului!

— Dar acela nu ştie legea adevărată a lui Iehova şi trăeşte în rătăcire!

Şi copiii stărue să-i ducă la lăcaşul sfânt al Samarineanului.

— Dar acela nici nu are Biserică, se roagă într'o peşteră sub cerul liber, subt un arbore, la un isvor!

— Acolo să mergem, să ne rugăm, măcar în peşteră dar să ne învăţăm a face bine oricărui om, fără să-l întrebăm cine este, unde se închină, ce graiu vorbeşte!

Şi a încheiat predicatorul: Biserica viitorului va fi biserica Samarineanului! Această interpretare se găseşte în atmosfera vieţii religioase din America şi curentul mare al unirii bisericilor, din zilele noastre este espresia acestui ideal strălucit.

Curentul înfrăţirii bisericilor creştine şi al unirii în Hristos este puternic susţinut de Englezi. Am avut fericirea să-mi încep cariera preoţească în America şi să viu în contact cu clerul anglican.

Zidarul, care lucrează lângă drum, profită din sfaturile tuturor trecătorilor. Un ziditor de suflete trebuie să fie şi preotul, şi eu am început lucrarea mea lângă meşterii ziditori englezi. Zidarul are cărămidă, var, năsip; preotul are: iubire, răbdare nădejde, credinţă, etc. Şi am încercat să studiez metodul lor şi să-l aplic după putinţă.

Arabii au un proverb, care spune că pomul tinăr se uită la cel încărcat de flori şi fructe şi ia indemn să producă şi el la fel.

Ceeace am constatat la acei preoţi erà entusiasmul lor religios, preocuparea serioasă pentru opera lui Hristos, care-i chiamă la colaborare.

Protopopul Frasier, un venerabil preot bătrân îmi ziceà, că presupunând că ar venì azi Hristos pe pământ, n'ar chemà pe alţii la apostolat decât pe actualii preoţi, cari au, posibil, cea mai dreaptă atitudine pentru Mântuitorul.

Şi fiecare preot se specialisează în una din problemele religioase. Am găsit specialişti în câte un profet, într'o scrisoare a unui apostol.

In deosebi Apostolul Pavel e studiat, ca unul care a tradus Creştinismul, din forma sa originală evreiască, în forma intelectuală grecească.

Whittaker e recunoscut specialist în dogma trinităţii. O scriere a sa e: *Gloria Patri, or Qur Talks on the Trinity*, în care am găsit şi pe Spiridon, făcătorul de minuni, zugrăvit în altarele ortodoxe, ţinând cărămida în mână alcătuită din pământ, apă şi foc. Au scripturile studiate din punctul de vedere al evanghelizării la ţeară, la oraşe, al apostolatului între lucrători, proletari, bogătani, credincioşi şi necredincioşi.

Drepturile naturale ale individului, libertatea conştiinţei, triumful democraţiei genuine, sunt opera Bisericii libere, a clerului devotat lui Hristos, care n'a ţinut adevărul Evangheliei, închis în cărţi de catifea, ci l-a semănat în sufletele mulţimii.

II.

Ce e drept, cursul pastoral, la noi este o inovaţie şi ar puteà fi desvoltat într'un *aşezământ* de *propagandă religioasă* cu bărbaţi cari îşi fac din chestia religioasă o problemă de vieaţă.

Prestigiul clerului trebuie înălţat cu tot preţul.

Unde este el azi nu putem fixà fără o privire în trecut.

Sub episcopii sârbeşti, cari îşi aveau reşedinţa în Răşinari, preoţii, pedepsiţi de Episcopul lor stăteau câteva săptămâni la reşedinţă să se pocăească.

Sub Vasile Moga erà cursul clerical de şase săptămâni, unde Simion Jinarul, dascălul venit dela Făgăraş îi puneà să cetească evanghelia, ritmic şi cu accentuare corectă. Toată propcopseala erà să ştie cetì în molitvelnic, în liturgier, şi să nu le ţie întoarse.

Bietul Gheorghe Lazăr, cu scrierile filozofice ale lui Kant în ghiosdan, între ce fel de elevi se găsià!

Au sosit vremurile lui Şaguna, care nu odată în vieaţa sa a avut momente, ca acesta, pe care un coleg din teologie mi-l expuneà în legătură cu hirotonirea moşului său.

Acesta erà gospodar într'un sat pe Murăş şi erà rotar. Sătenii aleg preot pe fratele său, mai tinăr. Rotarul prinde caii la căruţă şi pleacă la Sibiu cu fratele său să-l hirotonească Şaguna. Acesta examinează pe candidat şi observă că nu prea ştie cetì, nici cântà. Cărăuşul diac expert, cetià fără să slovenească şi cântà binişor. Acesta intervenià că se va dedà, cu vremea. Dar Şaguna alese din cei doi. — «Să rămâie rotarul!» A rămas cărăuşul să fie hirotonit, iar candidatul cu carte dela săteni s'a întors la coarnele plugului care nu-i cereà pe atunci altă cualificaţie decât braţe vânjoase, iar că e făptură a lui Dumnezeu va fi socotit că şi lui îi sună cuvântul către Adam: «Intru sudoarea feţii tale, să-ţi câştigi pâinea cea de toate zilele!»

Fratele întors dela Vlădicie a fost preotul satului. Mergeà și el la biserică, Dumineca și serbătoarea, și după slujbă anunțà că are gata de peste săptămână un plug, o păreche de rotile, cine n'are, le poate cumpără, sau dacă i s'au stricat, într'o săptămână le poate reparà.

Aceste vremuri cuaternare nu sunt decât ale părinților noștri. Nu vom fi nedrepți și să desprețuim progresul din zilele de azi.

Și găsesc, în unele privințe, pentru vremile noui stări inferioare decât în trecut.

Preoțimea pe atunci se moșteneà din tată în fiu. Tatăl își creșteà fiii și ficele lângă strană și prestol.

Azi preotul, cu dare de mână, nu-și mai îndeamnă copiii să apuce pe cariera preoțească, nici ficele să le dea după preoți. Și când preotul nu-i desmântă dela acest gând, fiii săi simțesc o aversiune pentru această sfântă carieră.

La centrele bisericești se administrează fundații pentru burse cu cari au crescut la universități sute de avocați, ingineri, medici etc. cari, la rândul lor ne-au laicizat biserica, propagă indiferentismul religios, care a început a se generalizà deabinele și în massele poporului de jos.

Stipendiile Bisericii să fie pentru fiii de preoți și pentru știința divinității, cum numesc Englezii teologia.

Recrutarea clerului se face în modul cel mai democratic. Cine simțește atragere pentru slujirea lui Hristos e primit să studieze teologia și să fie preot.

Preoția nu e o carieră de îmbogățire și celce vrea să fie bogat, se face meseriaș, negustor și nu-și petrece anii tinereții pe băncile școlii, aplecat peste volume de cărți.

Nemulțumirea multor preoți în cariera lor e din cauză că leafa e mică, venitele scad, sărăcia și neajunsurile materiale sunt tovareșii nedespărțiți ai vieții lor. Că Isus Hristos n'a căutat averi și în vremile clasice ale creștinismului au fost călugări cu votul sărăciei și în Apus s'a ridicat la mare vază Ordul călugărilor cerșitori, pentru preotul cu familie de azi nu e o lege evanghelică să n'aibă o locuință și mijloace materiale de a-și crește copiii ca oricare țăran cu prindere, ca un meseriaș ori negustor.

Credincioşii, societatea şi statul îşi pot da seamă că slujitorul altarului nu e un sfânt de pe părete. Clerul american e plătit de credincioşi aşà fel că nu e silit să se ocupe cu altceva decât cu păstorirea sufletească şi cu ştiinţa divinităţii. Nu face nici politică, nu agită în ziare, se adresează de pe amvon credincioşilor şi cuvântul său are ecou în casa ţării. Cuvântul său e plasat în sufletul credincioşilor.

Ar fi un moment potrivit să se intreprinză o anchetă de a-şi da seamă fiecare preot, ce succese a obţinut el în cariera preoţească. Aceasta e cu atât mai necesară cu cât am puteà şti că poate aveà slujitorul lui Hristos succese ori ba.

Dacă nu are succese, — să abandoneze cariera. Succesul preotului să-l cauţi în preajma sa, în familia sa, să trăiască o vieaţă adevărată în Hristos.

Coleridge, preotul englez numeşte familia preoţească o idilă în societate. Soţia şi copiii preotului se caracterizează prin onestitate, cuviinţă, sobrietate. Extravaganţa în haine şi în conduită sunt streine de familia preoţească. Familia creştină a preotului este modelul tuturor familiilor. Fără familie creştină nu e societate creştină. Toate virtuţile încolţesc şi se desvoltă în familie. In familie înfloreşte iubirea, sinceritatea, simţul de ordine. Rugăciunea vine din familie, şi cine se roagă între pereţii casei, se roagă şi în biserică. Biserică fără copii, e familie fără rugăciune.

Preotul e prietenul familiar al credincioşilor, pentru cari intervine la Dumnezeu în rugăciunile sale particulare şi publice.

«Să luăm pe preotul dela ţară, care şi-a petrecut vieaţa între credincioşii săi. Familiile lor le cunoaşte ca şi pe a sa. interesele sale sunt şi interesele lor. El a botezat tinerimea satului, sub ochii săi au crescut mari, pe unii i-a adus înaintea altarului şi i-a cununat, pe alţii i-a aşezat la odihna de veci. Nu e familie, a cărei istorie să nu o cunoască; nu e casă, al cărei prag să nu-l fi trecut ca cel mai iubit prieten. El trăeşte în bucuriile şi în durerile enoriaşilor săi. Lui i se împărtăşesc tainele şi el sfătueşte cel dintâi şi mângăe. Cuvântul lui e expresia vieţii şi vieaţa o tălmăcesc cuvintele sale mângăioase. Gândul la el e însoţit de mii de amintiri, de dovezile dragostii şi ale simpatiei de fiecare clipă. Amvonul său nu e numai la

biserică, ci ori unde merge şi orice cuvânt rostit e cucernic. Pot alţii cuvântà cu ştiinţa şi cu arta — nimenea nu va puteà vorbì ca el». (I. E. C. Walldon: Mineteeuth Century aud ofter).

Şi deoarece trăieşte în sufletul copiilor, pe cari îi iubeşte, el trăeşte în viitor; deoarece e sfătuitorul enoriaşilor, săraci, ori bogaţi, fiind prietinul lor cel mai sincer, el trăeşte în prezent, şi aduce aminte de vrednicia celor din trecut, ale căror virtuţi le păstrează în cucernică cinstire, el trăeşte cu trecutul, ca unul ce s'a devotat slujirii lui Hristos, nedespărţit de vieaţa lumii.

Dar preotul trăieşte şi pentru ştiinţa divinităţii, care nu poate ajunge în conflict cu ştiinţa şi spiritul vremii, ca un retrograd şi obscurantist.

Curentele nebune de distrugere n'ar puteà provocà ravagii în societate dacă Clerul ar ţineà pas cu cultura vremii.

Societatea ca şi individul nu pot trăì fără Dumnezeu. Plutarh scrià: «mai lesne îmi pot imaginà o cetate plutind în nori, decât un neam fără religie».

Unii naivi credeau şi spuneau că în România întregită rostul Clerului şi al Bisericii a încetat.

In cele dintâi luni dela înfăptuirea României întregite Clerul românesc din mitropolia Transilvaniei s'a întrunit în congresul dela Sibiiu, unde a discutat o seamă de probleme de actualitate. Au ajuns la concluzia că rostul Bisericii şi al Clerului, în loc de a scădeà, a devenit mai important decât în trecut. Până acum rostul acestora a fost, mai mult să apere depozitul sacru şi sufletul neamului să-l ferească de scălciare. De aici înainte misiunea Bisericii şi a Clerului e să trezească la vieaţă nouă forţele sufleteşti, după atâtea veacuri de tăcere şi de oprimare.

Apostolatul viu e principala justificare a existenţei pe mai departe a Bisericii şi a Clerului. Aceasta unanimă constatare preţioasă — spre lauda preoţimei — n'a fost semnalată şi impusă din afară, ci a isvorît spontan din intuiţia clară a preoţimei însăşi.

Şi acesta e un angajament solemn, luat faţă de conştiinţa noastră, ca altarul, căruia îi slujim, să se prefacă într'un izvor de apă vie.

Soartea Bisericii nu atârnă dela aceea că dările se plătesc şi venitele se încasează, fără întârziere, — ceeace e necesar,

în tot cazul, ci dacă Clerul răspândeşte învăţătura sănătoasă şi duce o vieaţă cucernică. Dacă lucrătorii în via Domnului sunt harnici şi isteţi şi sunt adevăraţi ambasadori ai lui Dumnezeu. Dacă disciplina e întrămată şi dispare negligenţa şi necuvioşia. Dacă rugăciunile se fac în toată curăţenia lor şi tainele se administrează producând efectele dorite. Regenerarea Bisericii atârnă de zelul şi de virtuţile Clerului.

III.

Legătura tainică cu Dumnezeu este pedestalul preoţiei. Preoţia nu e o profesiune. Profesionistul ia anumite atitudini, care i-se impun, dar nu sunt expresia convingerii şi a sincerităţii.

Să nu cădem în păcatul de a înlocuì religiositatea cu formalismul profesional, care e cel mai detestabil dintre toate păcatele clerului unei biserici.

N'avem pretenţia de a fi sfinţi, fără de greşale, ci fiinţe conştiente, că în Dumnezeu ne putem curăţì de orice patimi.

Elevilor mei le spuneam la o oră de religie că copilul mic, în cele dintâi săptămâni ale vieţii sale nu-şi dă seama că are ochi, membre, că are hrană, îngrijire, părinţi şi fraţi cari îl ajută să crească. Şi fiindcă nu se cunoaşte pe sine, şi pe cei din jurul său, din aceasta nu urmează că nu există.

Astfel sunt mulţi indivizi cari nu ştiu de unde le vin atâtea bunătăţi şi daruri ale vieţii; nu văd şi nu au conştiinţa dependenţei lor de Dumnezeu. Aceştia sunt asemenea copiilor; dar copilul e scuzat pentrucă n'a ajuns la desvoltare şi conştiinţă de sine, pe când omul e vinovat din cauza rătăcirii sale.

E instinctivă alipirea copilului de mama sa, dar a omului faţă de Dumnezeu trebue să fie conştientă.

Şi fiindcă aceasta e menirea fiecărui om, cu atât mai vârtos este a preotului, care trebue să pornească dela sine, să se aducă pe sine exemplu viu, vrednic de imitat.

O vieaţă cucernică şi o adevărată cultură deşteaptă în individ conştiinţa dependenţei de Dumnezeu. Tot ceeace produce omul mai de seamă se datoreşte influenţei divine. Apostolul Pavel zugrăveşte pe omul prin care lucrează divinitatea.

Pecetea divinităţii e impregnată în noi, însă vieaţa, înstrăinată de Dumnezeu face să se şteargă urmele acestei peceţi.

Intr'o splendidă alegorie poetul francez, Victor Hugo, exprimă acest profund adevăr într'una din poeziile sale: Imnurile Amurgului.

In turnul unei biserici părăsite erà un clopot miraculos. Ceice clădiseră biserica şi aşezară clopotul de mult se prefăcură una cu pământul din jurul Bisericii, dar sufletele lor s'au mutat sus, unde se perdeà glasul metalului din turn. La vremi de primejdie, clopotul dădeà ştire cerului despre năcazul credincioşilor; furtuna o risipeà, pe morţi îi jeleà, veselia oamenilor o înălţà până la cer. Dar vremile cele bune au dispărut, biserica s'a ruinat; numai clopotul a rămas în turn şi atrăgeà mulţimea vizitatorilor, doritori de a vedeà o mărturie a vremilor trecute. Şi călătorii pelerinau la acest loc, admirau zidurile puternice pe care vremea le prefăcuse în ruină. Atingeau clopotul, care nu mai erà strălucitor ca odinioară. Praf se aşternuse pe el, paianjenul a întins pânza sa diafană ca pe faţa unui mort. Rugina înfloriă în locul sgăriiturilor de cuvinte şi nume însemnate de vizitatorii de pe vremuri. Abià se mai cunoşteà pe clopot o frumoasă coroană înflorită şi singura inscripţie: «lui Dumnezeu» — care ieşise la turnarea clopotului.

Nu venise ă a acest loc numai oameni credincioşi, căci se puteà cetì şi vorbe urîte şi obscene pe clopot. Cu toate acestea, când clopotul se puneà în mişcare şi limba se loveà cu putere din margine în margine, glasul lui sunà plin şi maiestos ca şi altădată. Aierul se puneà în mişcare, umpleà ţinutul şi văzduhul de armonia cea sfântă. Şi praf şi pânză de paianjen şi inscripţie obscenă şi sgură şi rugină acompaniau glasul metalului în rugă.

Un astfel de clopot e şi conştiinţa omenească. Ea poartă pecetea nobleţei divine, dar pasiunile şi păcatele şi lenea şi impietatea cearcă să acopere această pecete. Când însă elanul credinţei şi al iubirii cuprind sufletul omenesc şi se sălăşluesc în conştiinţă şi-i porunceşte: «La rugăciune»! — omul nu mai este un zeu în ruină, ci se trezeşte simţindu-se că e cea mai aleasă făptură a lui Dumnezeu, mai aleasă decât toate zidiriie cari nu se pot sălăşluì în vieaţă divină.

Păşind peste pragul unei vieţi înoite, glasul credinţei şi al iubirii de Dumnezeu să ne acompanieze în vieaţa noastră la fiecare clipă.

Tr. Scorobeţ.

FIUL PIERDUT.

— MEDITAȚIE. —

In pilda acesta se reoglindeşte istoria vieţii atâtor oameni, cum pot rătăcì dela drumul drept. Şi ne învaţă ce trebuie să facem de voim să revenim la calea cea adevărată. Să urmărim cu ochii sufletului nostru rătăcirea fiului pierdut, întoarcerea în sine şi reîntoarcerea lui la tatăl, aşà după cum ne-o istoriseşte sf. evanghelist Luca c. 15, v. 11—32.

Un tată aveà doi feciori. Acest tată nu este altul decât bunul Dumnezeu, tată nouă tuturora. Să ne dăm seama de marea grije pe care a avut-o ca tată iubitor faţă de noi fiii lui. Abià ne-am născut, ca copii ai mânii, în durerile maicii, ne primeşte prin botez de fii ai Săi; ne dă un înger de păzitor şi apărător în drumul vieţii; ne încredinţează bisericei să ne facă educaţia, să ne conducă pe calea cea dreaptă; ne-a pregătit hrană în sfânta cuminecătură ca să ne întărească şi susţină traiul în har şi adevăr, şi de am aveà nenorocirea să vătămăm, să pierdem acest mare dar, ne-a dat putinţa să-l recâştigăm. Şi ce moştenire ne-a pus în vedere? «Iar de suntem fii, suntem dar şi moştenitori; moştenitori adecă ai lui Dumnezeu şi împreună moştenitori ai lui Hristos» (Rom. 8, 17). El vrea să ne facă părtaşi fericirii Sale: «intră întru bucuria Domnului tău» (Mat. 25, 21).

Ce se puteà aşteptà dela aceşti fii? Unul puteà spune: «Iată, atâţia ani slujesc ţie şi niciodată porunca ta nu am călcat». Cu adevărat vrednic de laudă şi om de ordine. Nu aşà însă cel mai tinăr. Cu uşurătatea lui tinerească, răpit de aplicările lui rele şi desordonate, se înfăţişă înaintea tatălui cu pretenţiunea sa necuviincioasă, — căci rugare nu poate fi numită cererea lui, — «Tată, dă-mi partea ce mi se cade de avuţie». Această pretensiune a trebuit să jignească adânc pe tatăl. Erà ca o imputare, ca şi când acasă nu i-ar fi fost destul de bine, ca şi când tatăl l-ar fi tratat prea aspru, un fel de părere de rău, că prea mult trăieşte tatăl şi el trebuie să aştepte prea mult după moştenire. A fost o pretensiune obraznică. Acestui tinăr uşuratic se aseamănă păcătosul. El pretinde dela Dumnezeu

libertatea neîngrădită, nu vrea să I-se mai supună, vrea să dispună liber de mintea, de voinţa, de fantezia, de simţurile, de corpul său, ca şi când ar fi «partea» lui, proprietatea lui, de care să poată dispune în dragă voie, dându-se cu totul capriciilor, îndărătniciei, interesului personal.

Tatăl în bunătatea sa «le-a împărţit lor avuţia, şi nu după multe zile, adunând toate feciorul cel mai tinăr, s'a dus într'o ţară departe». Tinărului i se părea prea apăsătoare supravegherea şi educaţia părintească, prea îi părea îngustă vieaţa în familie, nu vrea să mai asculte de învăţăturile şi îndrumările chibzuite ale bunului tată. Aşà face şi studentul uşuratic. Nu mai ascultă de sfaturile crescătorilor şi ale duhovnicului său, se sustrage influenţei acelora, se duce într'o ţară departe, cum o numeşte fericitul Augustin, ţara uitării de Dumnezeu. Uită de Dumnezeu şi de poruncile lui, nu mai ascultă de glasul conştiinţii sale, nici de cuvintele părinţilor săi iubitori, se dă plainic îndemnurilor şi ademenirilor lumii acesteia, intră în tovărăşia camarazilor desmăţaţi, se lasă târât orbeşte de patimi.

Urmarea a fost: acolo a risipit toată avuţia sa, vieţuind întru desmerdări. Cât de des se întâmplă acest lucru, mai ales în tinereţe. Omul nesocotit se dă cu totul jocului şi petrecerilor, nu cunoaşte măsura în mâncare şi beutură, aleargă după tot felul de plăceri şi distracţii neiertate şi astfel îşi risipeşte preţiosul timp de studiu şi de lucru; dispreţueşte atâtea daruri pe cari le aveà, nevinovăţia pe care şi-a păstrat-o cu grije ani de zile în tinereţea sa de mai nainte; talentele pe cari le-a primit dela Dumnezeu şi cari prin beutură şi vieaţă sensuală nu numai se moleşesc, ci se tâmpesc şi slăbesc cu totul; chiar sănătatea se ruinează, căci câţi nu-şi atrag viermele boalei, a istovirei şi morţii timpurii prin un traiu desfrânat. Aşà îşi risipeşte omul avuţia sa.

«Şi cheltuind el toate s'a făcut foamete mare într'acea ţară şi el a început a se lipsì». Averea nu i-a fost fără sfârşit. Nici o minune că pe lângă vieaţa risipitoare pe care o trăià, s'a isprăvit repede. La aceasta s'a mai adaus foametea, lipsa şi sărăcia a început să bântuie. Aşà se întâmplă păcătosului. Dacă se lasă în braţele patimilor, în scurtă vreme îi slăbesc puterile sufleteşti ca şi cele trupeşti; apoi se adaug alte neajunsuri şi

desamăgiri, sărăcia dă năvală. Păcătosul își simte golătatea, îl cuprinde greața de vieața pe care a dus-o. Ai crede că așà zișii prieteni, camarazii lui și frații de cruce dela chefuri, cari așà de des îi jurau prietenie nestrămutată, îl vor ajutà de bună seamă, sprijinindu-l de subsuori. Zadarnică speranță. Așà e prietenia lumii. Până ai bani, toți te măgulesc, îți fac ochi dulci; iar de te părăsește norocul, se lapădă și lumea de tine. Poate va fi sunat și tânărul la ușa unuia sau altuia rugându-se. Dar unul se va fi scuzat că el însuși sufere pe urma foametei și nu-l poate ajutà; altul s'a făcut că nu-l cunoaște; al treilea nici nu l-a lăsat să intre și a trebuit să se retragă cu rușine, blestemând. Dar lipsa și foamea îl strâmtorà și trebuì să-și vază de o slujbă. Și aici nenoroc. Se vedeà pe el că nu-i potrivit pentru lucru mai greu, un tânăr desmățat ce nu poate fi întrebuințat, nici nu găsește serviciu cum se cade. In sfârșit i-se face milă unuia dintre locuitorii țării aceleia, care l-a trimis la țarinele sale, să păzească porcii.

Iată urmările unei vieți păcătoase cum dau năvală asupra acestui fiu rătăcit: sărăcia, lipsa, părăsirea de către toți, desonoarea; el, fiul unor părinți vrednici, bine crescut, bogat odată, ajuns acum păzitor de porci. Cum se va fi ascuns în mantaua sa zdrențuită, ca nimeni din trecători să nu-l recunoască. De câteori nu s'ar fi băgat în pământ de rușine. Și la această stare amară mai venì și foamea. «Și dorea să-și sature pântecele său de roșcovele ce mâncau porcii: însă — ce împetrire a inimii — nimeni nu-i da lui». I-s'a întâmplat întocmai ca și lui Iuda, care în părerea lui de rău, se adresă către ceice îl cumpărară pentru păcat, însă trebuì să audă dela ei batjocura: «Ce este nouă? Tu vei vedeà!» (Mat. 27, 4). Intr'o astfel de stare jalnică ajunge păcătosul dacă își perde nevinovăția: se lipsește de darurile sfințitoare, perde toate meritele pe cari și le-a câștigat ani de-arândul, ajunge sărac. Cât de mult i-se potrivesc cuvintele Apocalipsului (3, 17): «Nu ști că tu ești ticălos și mișel și sărac și orb și gol». Inima i-se sfâșie de remușcările conștiinții, din fiu a lui Dumnezeu, devenì fiul mâniei, un sclav al celui rău și al patimilor sale, câtă desonorare! In ochii lui Dumnezeu un mort, un obiect de dispreț. Ce perspectivă grozavă pentru viitor! Așà se perde și preotul dacă

se dă lâncezelii, trândăviei, va simţì într'un grad oarecare aceeaşi urmări: risipă de timp, de atâtea daruri, perdere de atâtea ocazii pentru a face bine. Il cuprinde o amorţire, un disgust, o greaţă de datoriile preoţeşti, lipsă de rodnicie în acţiunile sale pastorale. Se alipeşte de lucruri lumeşti, se dedă la petreceri şi plăceri vinovate, fără să găsească adevărată pace, bucurie şi mulţumire, lipsa şi sărăcia îl cuprinde. «S'a lipit de unul din locuitorii ţării aceleia», va alergà după ce poate da lumea şi nu se va lipì de Domnul şi Dumnezeul său.

Reculegerea: «Viindu-şi întru sine». Năcazul te duce la Dumnezeu. Acest adevăr se verifică pe deplin la fiul pierdut. De n'ar fi dat peste el soartea amară, de n'ar fi întimpinat lipsa şi năcazul, ar fi continuat a trăì în desmierdare, într'o vieaţă păcătoasă. Starea lui nenorocită îi deschide ochii. Işi vede toată mizeria, sărăcia şi desonorarea, simte foamea: «dar eu per de foame». Işi aduce aminte de starea de mai nainte, de dragostea şi subjugarea de care odinioară îl împărtăşià iubitorul său tată, încât nimic nu-i lipsià, şi argaţii din casa tatălui său erau îndestulaţi de pâne. Astfel de gânduri îl năpădiră cu putere, îi treziră părerea de rău şi îndemnul la reculegere: «Scula-mă-voiu şi mă voiu duce la tatăl meu». Să ne dăm seama de îmbucurătoarele urmări ale revenirii întru sine şi ale reculegerii. Propusul său aveà multe însuşiri bune. Erà un propus alcătuit nu din vorbe frumoase, ci un propus puternic, pe care îl traduse în faptă şi fără trăgănare, fără amânare. Infăptuirea propusului erà împreunat cu mare jertfă. Trebuià să facă un drum lung, căci se dusesă într'o ţară departe; trebuià să-şi susţină vieaţa cerşind, căci erà sărac lipit; trebuià să se umilească înaintea tatălui său, să sufere imputările fratelui său, şi să se expună batjocurilor rudeniilor sale, — le făcù însă pe toate cu bărbăţie. Cu cât se apropià de ţara sa, de casa părintească, greutăţile creşteau mai tare, inima îi băteà mai cu putere, vrăşmaşul se străduià mai mult să-l abată dela hotărârea sa. In zadar însă! Propusul său erà neclătit. Işi recunoaşte deschis vinovăţia: «Tată greşit-am la cer şi înaintea ta». Nu se scuză, nu-şi înfrumseţează nerecunoştinţa faţă de tatăl său. E gata de orice, de orice umilire, de satisfacere, de pocăinţă: «Nu mai

sunt vrednic a mă chemà fiul tău, fă-mă ca pe unul din argaţii tăi».

Primirea din partea tatălui. Tatăl nu-şi uitase de fiul său nerecunoscător. Va fi ştiricit adeseori despre soartea lui dela cunoscuţii cari veneau din acel ţinut, după cum odinioară David se îngrijorà adânc de soartea fiului său, rău nărăvit Absalon, deşì se răsvrătise împotriva lui. Ii va fi trimes salutări şi cuvinte de bună povăţuire. Va fi ieşit din când în când pe vre-o colină rotindu-şi privirea până în depărtări, ca doară îl descopere pe drumul reîntoarcerii la casa părintească. Aşà nu-şi uità păstorul cel bun de oaia rătăcită, îi aminteşte trecutul, îi reînvie aducerile aminte ca să o îndemne la întoarcere, nu o pierde din ochi şi aşteaptă cu răbdare revenirea şi reîntoarcerea ei.

Intr'o zi ieşise iarăş să privească împrejur. «Şi încă de parte fiind l-a văzut pe dânsul tatăl lui». A privit şi a văzut pe drum departe înaintând încet o figură slabă, în haine zdrenţuite, ars de soare, într'o stare jalnică. Dragostea părintească îi agereşte privirea. Işi recunoaşte fiul. Aşà priveşte dumnezeescul Mântuitor spre noi, îşi trimite razele harurilor sale asupra noastră ca să ne îndemne la reîntoarcere. El doreşte să ne vadă pe drumul reîntoarcerii, cu inimi mişcate, cu suflete îndreptate. Abià l-a văzut «şi i s'a făcut milă», uità toată nemulţumirea şi vătămarea pe care i le-a pricinuit fiul său desfrânat «şi alergând a căzut pe grumazii lui şi l-a sărutat pe el», nici nu-l lasă să ajungă bine la cuvânt, nu-i face nici o imputare, îl primeşte cu atâta dragoste ca şi când ar fi fost totdeauna cel mai bun, cel mai credincios şi mai ascultător copil, îi dă haina cea mai frumoasă «cea dintâi», aranjează praznic mare, face masă bogată «mâncând să ne veselim», aşà fel ca fiul cel mai mare, de altfel bun, devine jaluz. Ii ia chiar apărarea împotriva invinuirilor: «Ci să cădeà a ne veselì şi a ne bucurà, căci fratele tău acesta mort erà şi a înviat, şi pierdut erà şi s'a aflat». Ce minunată înfăţişare a bunătăţii Tatălui ceresc faţă cu fiul pierdut, care se pocăieşte. El uită toate faptele noastre rele dacă observă numai o urmă de îndreptare, de părere de rău. «Zis'am: mărturisi-voiu asupra mea fărădelegea mea Domnului; şi tu ai lăsat păgânătatea inimei mele» (Ps. 31, 6). Domnul primeşte pe păcătos cu toată dragostea, nu-i face nici o imputare, îi restitue haina pre-

ţioasă a harurilor sale sfinţitoare, îl numără iarăş printre fiii săi iubiţi, îl pune la masa ospăţului său, îl tratează cu atâta gingăşie şi atenţiune încât suflete nevinovate şi sfinte au motiv de jaluzie şi invidie. Să nu ne trezească în suflete curaj şi încredere o astfel de bunătate şi milă, de am aveà ori câte păcate? Să nu ne îndemne oare, a ne întoarce cu părere de rău spre un astfel de tată? Scoală-te fiule pierdut, zi şi tu: «Scula-mă-voiu şi mă voiu duce la tatăl meu». Implineşte-ţi propusul, te aşteaptă o primire plină de dragoste. Pacea şi bucuria îşi vor luà de nou locul în inima ta zdrobită.

Să mai aruncăm o privire asupra fiului pierdut după întoarcerea sa in casa părintească. Nici odată nu-l va mai ispitì gândul ca să o mai părăsească. A urmat cu supunere cuvântul tatălui; erà mulţumit cu toate şi se sileà cu îndoită râvnă să-şi repare nesocotinţa. Aşà şi noi, dacă am fost primiţi de tatăl cu nemărginită dragoste, să nu ne mai depărtăm, să nu-l mai părăsim cu necredinţă. Trebue să recâştigăm cu indoită râvnă ceea ce am pierdut; să suportăm cu răbdare suferinţele uşoare pe cari le aduce cu sine slujirea Lui, şi să le luăm bucuros asupra noastră în duhul şi cu gândul de a face destul pentru necredinţa noastră de mai nainte.

(După Hurter). *Preot. P. Moruşca.*

In biserică şi acasă.

In fumul de tămâie şi sub privirea icoanelor sfinte ale bisericii inima omului uşor se pătrunde şi se umple de simţeminte înalte. Sub impresia slujbei sfinte şi a cântărilor melodioase simţim aproape pe Dumnezeu, care e acolo întotdeauna, în mijlocul credincioşilor Săi. In biserică îşi varsă El mai din belşug pacea şi sfinţenia în suflete, prin Isus Hristos. De aceea oamenii aici sunt mai evlavioşi, mai prietenoşi, cu mai multă bunătate de inimă. Dar sunt ei oare şi la casa lor tot aşà? Realitatea vieţii, durere, ne arată altfel; cei mulţi sunt cu totul altfel acasă la ei, decum se înfăţişează între oameni şi mai ales în biserică. Dar nouă nu ne trebue credincioşi de paradă, creştini pentru ochii lumii, nu de creştini pentru biserică are nevoie vieaţa, ci de creştini cari ştiu şi vor să prefacă cuvântul

propoveduit de această biserică în puteri vii de vieață creştinească în casa lor. Cu oameni cari în biserică se roagă, iară acasă înjură, cu creştini, cari se smeresc în biserică iară acasă duc un trai fără Dumnezeu, vieaţa nu e câştigată, progresul nostru nu e ajutat.

Călăuziţi de lumina acestui adevăr să aruncăm o privire şi în casa preotului. Cum eşti tu în casa ta? E mult mai uşor să fii preot bun în biserică, cucernic şi smerit, să ai demnitate şi sfinţenie înaintea altarului, să rosteşti frumos şi respicat rugăciunile, să ai duioşie în glas rugându-te împreună cu ei, pentru trebuinţele sufleteşti ale celor năcăjiţi, să vesteşti cu însufleţire cuvântul mântuirii, să ţii ceasuri de meditaţii şi cetiri biblice la vecernii, să faci şcoală de Dumineca cu tineretul, să cercetezi pe bolnavi şi neputincioşi, să îndeplineşti cu drag şi cu tragere de inimă slujbele, pentru cari te cheamă credincioşii pe la casele lor, să te osteneşti cu râvnă de apostol în misiunea pastorală; toate acestea să le îndeplineşti în biserică şi printre poporeni, e mult mai uşor decât să dovedeşti la tine acasă credinţă vie, dragoste de jertfă, iertare şi răbdare îndelungată, să dai dovadă în vieaţa ta de acasă de Hristos, care trăeşte în tine, căruia slujeşti. Ce zic de creştinismul sufletului tău, de religiositatea inimei tale cei cari te văd zilnic în casa ta şi te cunosc de aproape? Căci nu după cum te araţi lumii, ci după cum eşti tu zilnic şi clipă cu clipă în casa ta, aşa e adevărata ta fiinţă, bună ori rea. Nu este bun tată de familie acela care îşi cheltueşte banii în afară de casa şi familia sa; nu este preot credincios acela care îşi vădeşte creştinismul şi religiositatea sa numai în lumea dinafară, iar pe cei mai de aproape, pe familiarii săi, nu-i cuprinde cu căldura dragostei, nu-i împărtăşeşte de îndemnurile religiosităţii sale. Trist este când cei mai de aproape ai noştrii nu ştiu nimic de creştinismul nostru. Şi mai dureros s'ar înfăţişà lucrul dacă numai în biserică ne-am purtà cu sfinţenie — iară acasă cu nemernicie, dacă numai între oameni, între streini am dovedì prietenie caldă — iară în familie am fi tirani temuţi, ori gâlcevitori răutăcioşi.

Căminul familiar trebue făcut întâi casă a lui Dumnezeu, în care ne purtăm după desăvârşirea inimei plină de credinţă şi religiositate. Aici să ne dovedim în primul rând preoţi cre-

dincioşi în rugăciune, în dragoste, în jertfă. Aici trebue să ne creştem pe ai noştrii mai întâi adevăraţi fii buni a lui Dumnezeu, prin pilda şi influenţa creştinismului nostru personal. Iar aceasta nu se înfăptueşte prin vorbe aspre, prin ocări şi ameninţări, prin frica pe care o poţi insuflà, nici numai prin dragoste şi răbdare, ci mai vârtos prin puterea pildei personalităţii tale liniştite, pătrunsă de duhul Domnului, de sfinţenia Lui. *M. Ş.*

MIŞCAREA LITERARA.

Istoria bisericii creştine universale cu deosebită privire la istoria bisericii româneşti unite cu Roma de *Ioan Georgescu*, profesor la liceul din Beiuş şi la şcoala normală unită din Oradea-mare. Blaj 1921. Preţul 25 Lei.

Autorul, profesor în două oraşe, binişor depărtate de olaltă, scoate cartea la Blaj, în anul Domnului 1921, când erà secretar al Asociaţiunii Transilvane în Sibiiu. Amintim acest lucru ca o curiositate, ce se poate tâlcuì aşà: a strâns material din cărţi pentru «scrierea» sa, pe când erà profesor şi a dat-o la tipar când îi cam trecuse vremea. Istoriografia românească şi bisecească n'a stat pe loc la o anumită vreme, ci şi-a continuat cercetările şi a dat rezultate noui, de cari cartea nu ţine seamă.

Cartea este scrisă pentru şcoală, dar ea urmăreşte mai mult tendinţe confesionale decât scopul învăţământului religios.

Cine a încercat să o cetească, fără egoism confesional, a trebuit să observe îndată mancitatea cunoştinţelor istorice, pe lângă greşeli de cuprindere şi împărţire a materialului.

Şi până când vom puteà face o mai amănunţită arătare a acestor scăderi, dăm aici o parte din critica pe care i-a făcut-o dl profesor universitar G. Bogdan-Duică în două foiletoane consecutive în ziarul «Patria». Şi anume scoatem numai partea ce priveşte pe Români. Articolul al doilea al dlui G. B. Duică începe aşà:

«*Ideile* le reprezintă oamenii. Intolerantul, îndată ce-i simte de altă părere îi combate şi îi insultă. Dar nu, tinere amice, dela scriitori tinerimea şcolară nu trebue să ia lecţii de insultare, ci de curiozitate şi de cercetare ştiinţifică.

Insultaţii dtale sunt, tinere amice, streini şi români».

Lăsăm pe streini ca să ne apropiem de ai noştri:

«In vreme ce se accentuiază că venerabilul Bunea erà «clasic» şi «monumental» (p. 213, 224), dl I. G. ţine să denunţe

tinerimei pe alţi istoriografi, cărora, fiind scriitori «ortodoxi», «nu le vine la socoteală» a aminti ceva (p. 180); cari sunt «rău informaţi ori rău intenţionaţi» (p. 194); cari «sunt preocupaţi de anume idei greşite» (p. 196). Ce intenţie poate aveà, într'o carte de şcoală, acest denunţ al istoriografiei române?

Ce faci cu scriitorii, faci, tinere amice, şi cu oamenii de fapte. Şi, din nefericire pentru d-ta, nedreptăţeşti chiar pe cel mai rodnic făptuitor, pe Şaguna, nu odată, ci de câteva ori. Statutul lui dă «drepturi prea mari laicilor în afaceri bisericeşti» (p. 176). D-ta ai toată libertatea să crezi, că biserica «în episcopi» este!; crede!; dar la ce, din parte-ţi, să arunci dispreţ asupra sinoadelor şi congreselor ortodoxe, pe care le socoteşti democratice, dar nu şi «cristocratice» (p. 176) şi le scoţi astfel, fără dreptate, din raza vieţii creştine? Este apoi de rău gust, să stărui a convinge pe Români, că Şaguna nu ar fi fost o figură «măreaţă» (p. 177) şi să-l denunţi şcolarilor ca «oportunist» şi «dinasticist exagerat». Şi ce rost are vorba despre «excomunicarea» lui Şaguna din «sinul neamului românesc» (1854—7)?! Nu, amice, nu se scrie astfel despre Şaguna, despre opera lui, fiindcă — nu este exact.

Acest mod de-a înfăţişà figurile bisericei, noi, istoricii, îl refuzăm categoric. Este prea medieval! De aceea îl refuzăm! Dar îl refuzăm şi din motive pedagogice şi politice, uşor de înţeles, asupra cărora nu insist.

Dl I. G. are un ideal religios şi bisericesc. Mie oamenii de felul acesta îmi plac, chiar când idealul lor nu-i şi al meu. Căci astăzi prea umblăm cu felinarul, ca să găsim oameni cu ideale, iar ei prea ne lipsesc, ca să nu ne convină a-i aveà chiar şi când gândesc altfel decât noi.

Dl I. G. are ideale medievale: Vezi pag. 259—260 despre evul mediu «*cel atât de magnific*» (!) şi lăudatorii lui germanici (unde, însă se va cetì Arnim în loc de Armin). Deci, conform idealului, «biserica trăieşte în episcopi» (p. 289) — am dorì să ştim — cu ori fără latifundiile pe care ţăranii romani munciau ca sclavi?! —; deci, biserica poate fi *numai universală*, nu naţională (p. 12. 149 şi 184), adecă ea «*neapărat trebue* să aibă un sprijin *afară de stat şi de naţiune*, adecă să aparţină unui cerc social mai vast, cu un centru independent şi cu o organizaţie universală, din care ea este numai o biserică locală, un organ particular»; deci, mai departe, bisericile autocefale (de ex. a Statului român) trebuie să devie «cristocefale», din democratice să se prefacă în «*teocratice*» (p. 184). Teocratice, azi? Nu critic ideale, nu cad în eroarea dlui I. G., dar îi aduc aminte că — *lumea nu mai vrea!* Este clar, tânărul cam îndrăzneţ are un ideal. Iar dacă alţii nu-l au, exact aşà ca d-sa,

cauza este — «*prostia noastră națională*» (p. 214)! Contra prostiei autorul se încălzește, firește. Și recomandă așadar unirea cu Roma, după care (unire) este sigur că neamul românesc va da omenirei ce până acum nu a putut să dea: (p. 293). «Ce eveniment cu urmări culturale incalculabile ar fi ***trecerea neamului întreg la credința singur mântuitoare*** a Romei»! Tânărul amic crede, dar crede serios, că atunci cultura noastră până acum «mai mult numai națională» ar puteà «să devină mondială»!

La sfârșitul considerațiunilor sale dl profesor Duică face această propunere:

«Deosebirile acestea confesionale viforoase, s'ar puteà neutralizà numai printr'o apropiere geografică a reprezentanților lor. Locul ar fi la Cluj, unde *două facultăți teologice* ori *una cu catedre duble, ar strânge pe teologii noștri la o muncă săvârșită pe teren pur-științific.* Științele lor, adecă punctele lor de vedere, s'ar cumpănì reciproc; nouile generații — și de ici, și de colo — ar deschide *ochi mai largi;* și ne-am îndreptà mai iute spre pace: Pacea religioasă are, prealabil, nevoie de pacea științifică, care nu se face decât pe culmile științei, adecă în universități.

Poate că aude cineva, un om tare, acest cuvânt pe care-l socotesc necesar».

Am dat părerea aceasta pentrucă ar puteà fi discutată. Iară pe altă parte ca să servească ca o dovadă nouă, că deosebirea confesională există numai între reprezentanții bisericești și poate într'o minimă măsură la intelectuali, poporul fiind unitar în credința strămoșească, în «legea românească» așà dupăcum s'a pomenit mai nainte de schisma nenorocită. Și, în consecință, netezirea divergențelor trebue să se intreprindă de către exponenții științelor teologice și a căpeteniilor bisericești, — mai adaugem noi. Deșì, după felul de manifestare și atitudinea ce dovedește generația care poartă acum cuvântul în biserica unită, nu prea ne putem mângâià cu gândul revenirii lor la ortodoxie.

*

Anuarul Seminarului arhidiecezan teologic «Andreian» ortodox român din Transilvania pe anul școlar 1921/22, publicat de Dr. Eusebiu Roșca, director. Cuprinde: Introducere în istoria bisericească generală — noțiuni istorice teologice preliminare de I. I. Beleuță, protodiacon, profesor seminarial, date școlare și din cronica institutului.

Din datele școlare reiasă, că seminarul are 4 profesori de teologie cari au predat studiile teologice, alți 4 profesori ajutători cari au predat studiile auxiliare și un duhovnic, care a făcut și interpretarea evangheliilor din Duminecile și sărbătorile de peste an.

Elevi au fost în anul I. 21, anul II. 23, anul III. 21; din arhidieceză: 42, din dieceza Clujului: 20 şi 2 din Rusia. Intre ei fii de preoţi: 24, de învăţători: 4, de secretar com.: 1 şi de economi: 34. — Toţi elevii au fost provăzuţi în institut cu cele necesare.

In afară de orele de studiu elevii se cultivă într'o societate de lectură, condusă de ei sub prezidiul unui profesor. Societatea a ţinut în cursul anului 15 şedinţe, dintre cari una publică, împreună cu societatea de lectură a şcoalei normale «Andrei Şaguna», în ziua de 12/25 Dec. 1921, la aniversarea reînfiinţării mitropoliei, în memoria marelui arhiepiscop şi mitropolit Andrei Şaguna şi alte 14 în cerc restrâns, în cari elevii au cetit lucrări pregătite de ei, au declamat şi au cântat piese de cor. Elevii au la îndemână o sală de lectură cu reviste teologice şi literare, ziare şi foi şi o bogată bibliotecă, sporită şi în cursul anului cu cărţi donate şi cumpărate.

*

„Biserica Ortodoxă Românâ". Am anunţat dejà reapariţia acestei valoroase reviste bisericeşti, începând cu Octomvrie anul trecut, ca organ al Sfântului Sinod. Revenim ca să atragem din nou atenţiunea onoratei preoţimi asupra cuprinsului bogat din numerii apăruţi până acum, ca să trezim îndemnul de a fi abonată de cât mai mulţi şi aici la noi, după-ce nu ni s'a împlinit nădejdea că va fi trimisă şi parohiilor noastre gratuit.

Scriitorii revistei sunt cunoscuţii scriitori de valoare ai bisericei noastre: P. Sf. L. Ep. Bartolomeiu al Râmnicului, Ep. Teofil al Romanului, părintele arhimandrit J. Scriban, prof. I. Mihălcescu, Şt. Berechet, Dr. Şt. Ciorolanu şi alţii.

Primul număr la deschis «Cuvântul Sfântului Sinod» la tipărirea de nou a revistei, în care se spune:

...«Erold al unei Biserici şi al unui sobor episcopesc, care încheagă şi binecuvintează de acuma înainte România întregită, revista «Biserica Ortodoxă Română» va aveà să dovedească, că prin moartea şi reînvierea ei, ea a putut să se îmbrace în omul cel nou, că a devenit mai în stare să se inspire din duhul etern şi ziditor de suflete al sfintelor Evanghelii şi al tradiţiunilor părinteşti, şi că a găsit prin spiritualizarea ei cea după reînviere, adevăratul drum, de a pătrunde nu numai în cugetele cititorilor săi, ci şi în conştiinţa şi în inimile lor»...

Cuvântului Sf. Sinod îi urmează «Cuvântul de începere» al redacţiei, care prinde problema bisericei în aceste cuvinte:

...«In acest ceas hotărâtor, Bisericii îi revine rolul determinant de a izvorî şi ajută curentele sănătoase, de a semănă gândurile de îndreptare ale unei omeniri adânc dărăpănate sufleteşte.

Ca şi aiurea, şi la noi. A sunat ceasul sorţii, şi Biserica trebuie să plămădească sufletele viitorului.

E o chemare care se îndreaptă cătră noi, şi cei dintâi preoţii trebuie să prindă undele ei.

Cum vor face aceasta?

Trebuie să-şi lămurească ce au de făcut. Cu toate că problema lor e o problemă veşnică şi datoriile ei nu se schimbă, felul însă de a lucrà şi mijloacele de întrebuinţat se prefac fără încetare. Trăim în ferberea gândurilor care se plămădesc fără răgaz, într'o înoire neoprită. Toate acestea se aşează într'un raport oarecare cu Biserica, fie el protivnic fie priincios. Preotul trebuie să fie cu ochiul deschis pentru a băgà de seamă toate, a cântărì toate şi a-şi găsì cărarea sa.

Acesta însă nu e un lucru uşor. El va izbândì numai dacă se va ţineà neîncetat în curent cu toate propăşirile învăţăturii. Preotul nu va şti ce are de făcut şi care e locul său cel mai potrivit, dacă nu se va silì să se lumineze pas cu pas prin toate uneltele învăţăturii.

La deslegarea acestei greutăţi, vine să-l ajute revista.

Ea se va silì să dea preoţilor României toate cunoştinţele şi datele, de care au nevoie în îndeplinirea chemării lor. Ea va fi arsenalul de cultură creştinească prin care preotul acestor vremi să aibă la îndemână uneltele de învăţătură *fără de care el nu poate izbândì în lume.*

In adevăr, lumea aceasta va fi în viitor aşà cum vor fi făuritorii ei. Aceştia sunt toţi acei ce vor lucrà pentru a-i da o îndrumare.

Preotul va fi unul din urzitorii viitorului care se deschide. El însă va aveà atâta rodnicie şi atâta izbândă în silinţele sale, câtă înarmare cu sufletul va aveà, câtă pregatire îşi va fi cules, câtă învăţătură creştinească va fi îngrămădit în fiinţa sa, pentruca să fie gata cu armătura sa la chemarea Bisericii»...

Fiecare număr aduce studii de ştiinţă teologică, de pastorală practică, studii şi îndrumări pentru preoţime în raport cu sectarii, articole de orientare asupra vieţii creştineşti în raport cu principiile filozofice, analize asupra problemelor religioase şi culturale, şi bogate cronici despre vieaţa bisericească internă şi externă.

*

„**Cuvântul**", organ al Ministerului cultelor şi artelor pentru propaganda culturală şi socială. Apare la Bucureşti cu 1 Decemvrie 1921 şi se trimite gratuit tuturor parohiilor din România. Se vinde şi cu numărul pe preţul de 2 Lei. Redacţia şi administraţia la Ministerul cultelor, Str. Gen. Berthelot 26.

Revista a fost pornită cu binecuvântarea I. P. Sf. Sale Păr. Mitropolit-Primat, din îndemnul dlui *Octavian Goga*, pe când erà în fruntea acestui Minister, cu gândul frumos de a trimite preoţimii în largul ţării un nou tovarăş care să îndemne, să sfătuiască, să ajute în munca de păstorire sufletească şi de activitate culturală. In cele 3 fascicole apărute până acum sunt articole de îndemn iscălite de dl Goga, de I. P. Sf. Mitropolit-Primat Miron, Dr. Moise Ienciu, Teodor Bălăşel. Articole religioase: Marele Invăţător de G. Galaction, Isus pe Cruce de V. Voiculescu, Fiul lui Dumnezeu de T. Argheri, Capernaum din Istoria lui Hristos de G. Papini; scrisori către preoţi de Gh. D. Mugur; figuri din Biserică de Ioan G. Savin; apoi dări de seamă despre societăţile preoţeşti din ţară, despre instituţiile şi mişcările culturale; spicuiri din rapoartele de anchete sociale şi felurite alte însemnări, cu bune orientări asupra lucrurilor spre cari îndreaptă atenţiunea preoţimii. Şi în sfârşit cu nota permanentă de îndemn la colaborare şi armonie între biserica ortodoxă şi unită de dincoace de Carpaţi.

Câtă vreme revista îşi va păstrà acest caracter de informaţie şi îndemnuri bune, fără să se gândească a pune stăpânire pe sufletele preoţilor pentru a le îndreptà altfel decât o face însaşi autoritatea bisericească cu cădere pentru aceasta, ea este binevenită şi o salutăm cu drag pe ogorul unde ne găsim alături la lucru. *M. Şeiceanu.*

CRONICĂ BISERICEASCĂ-CULTURALĂ.

Două instituţii de creştere şi ajutorare şi-au ţinut de curând congresele anuale: «Societatea ortodoxă naţională a femeilor române» şi Societatea «Ocrotirea orfanilor din războiu».

Cea dintâi s'a întrunit la începutul lui Iunie în Bucureşti, cu delegate din partea organizaţiilor filiale din întreagă ţara. Dela noi au fost delegaţi din Cluj, Sibiiu, Braşov, Târgu-Murăş, Sebeş, Mehadia. Congresului i-a premers o consfătuire în care delegatele au expus situaţia şi străduinţele Societăţii pentru buna educaţie a fetelor şi promovarea religiosităţii şi culturei naţionale printre femeile române. Pentru realizarea scopurilor sale societatea susţine 8 institute de educaţie pentru fete, a înfiinţat multe şcoale de adulţi şi biblioteci săteşti, a organizat numeroase şezători culturale, iar pentru creşterea copiilor a înfiinţat în peste 20 localităţi grădini de copii.

Congresul s'a deschis prin un Te-Deum, la care Păr. Arhim. I. Scriban a cuvântat despre Dumineca pogorârii Duhului sfânt, care are un atât de adânc înțeles pentru congres, arătând însemnătatea manifestațiilor de credință. Deschiderea a făcut-o I. P. Sf. Sa Păr. Mitropolit-Primat vorbind despre felul maşter cum e tratată religia în țara noastră, unde până şi bisericile se scot din legătura lor duhovnicească cu autoritatea bisericească şi se pun în atârnare directă de ministerul cultelor, cum s'a întâmplat cu biserica Colentina. De altă parte lipsa mijloacelor nu îngădue bisericei să-şi poată îndeplinì programul, pe care îl schițează în câteva trăsături caracteristice. P. Sfințitul Episcop dela Roman precizează scopurile Societății; iară prezidenta dna Alexandrina Cantacuzino arată, că acestei organizații îi revine sarcina de a întărì vieața socială familiară sprijinită pe trecutul nostru, pe însuşirile neamului şi pe biserică. Inălțarea şi întărirea bisericei este pentru societate o chestie primordială. Societatea s'a întemeiat atunci când se căută în vechiul Regat să se zdruncine încrederea în biserică şi a dat un puternic stimul pentru înălțarea şi întărirea ortodoxiei, care face parte integrală din ființa neamului. In legătură cu problema bisericească s'a pus şi chestiunea stării mizere a preoțimii, şi s'a recunoscut, că preoțimea îndură cu multă răbdare lipsuri, ce n'ar trebuì să fie.

*

«Soc. Ocrotirea orfanilor din răsboiu» şi-a ținut congresul la Iaşi, la care, pe lângă comitetele regionale ale societății, au luat parte şi mulți preoți şi reprezentanții diferitelor autorități şi societăți din țară. I. P. Sf. Mitropolit *Pimen* a slujit parastas pentru eroii neamului şi a ținut o frumoasă cuvântare de glorificare a memoriei acelora cari au murit pentru patrie.

Din darea de seamă asupra activității societății s'a constatat, că susține 108 orfelinate, — 91 proprii şi 17 subvenționate — în cari abià se adăpostesc 8800 de orfani şi 53,000 sunt asistați la domiciliu. Numărul total al orfanilor e însă peste 350,000 dintre cari peste 40,000 orfani de ambii părinți.

Conducerea şi administrația societății se face sub prezidenția dnei Olga M. Sturdza, prin cele 9 comitete regionale cu sediul la Iaşi, Bucureşti, Craiova, Chişinău, Cernăuți, Sibiiu, Constanța, Timişoara şi Cluj şi 71 comitete județene. Societatea mai susține o şcoală de corecțiune la Copou-Iaşi, pentru orfanii din toate regiunile şi 3 sanatorii, cu aproape 400 locuri.

Ocrotirea orfanilor din răsboiu e o datorie morală a societății ca şi a statului. Dureros este, că, şi acum după 4 ani dela încheierea răsboiului, mai mult de 288,000 orfani nu se împărtăşesc de nici un ajutor. Statul abià dă o subvenție de 34

milioane, pe când multe zeci de milioane se risipesc pe lucruri netrebnice și nevrednice; iar societatea românească nu contribue nici cu atât doar, cât se cheltuește cu administrația, în vreme ce pentru a întinde tuturor o mână de ajutor Ocrotirea ar aveà nevoie de peste 106 milioane Lei. Nu se poate găsì oare modalitatea de a se impune o dajdie dreaptă pe toată lumea, pentru ajutorarea orfanilor acelora, cari și-au dat vieața pentru noi toți?

*

Sesiunea de primăvară a Consistorului superior Bisericesc s'a deschis la 6 Iunie, cu un Tedeum la biserica Antim. In cuvântul de deschidere I. P. Sf. Mitropolit Primat a înfățișat situația Bisericei dominante față de celelalte confesiuni din țară care se prezintă ca personal, cultură și situație materială superioară bisericii ortodoxe naționale și de stat. Statul li-a lăsat averile și li-a dat și din visteria Statului, așà că ele posedă mijloace materiale mai multe și au deci puteri mai mari de progres.

In al doilea rând pomenește de curentele antibisericești și anticreștine, antisociale și antinaționale, ce s'au ivit și fac propagandă în țară, după răsboiu, supt conducători străini de neam, slăbind Biserica ortodoxă națională și, cu ea, neamul și Statul. Cu toată situația tristă în care continuă a fi ținută Biserica națională de către Stat, ea trebuie să facă sforțări pentru activitatea cerută de vremuri, de nevoile neamului și ale Statului, prin: 1. propovăduire intensă, cum fac unii clerici tineri, asemenea cărora și ceice nu fac încă trebuiesc să facă, 2. de aceia a cerut publicarea unui premiu pentru cea mai bună carte cu cuvântări potrivite nevoilor de azi ale Bisericii și Statului, ca să poată fi la îndemâna tuturor preoților, 3. editarea Sf. Scripturi, în părțile ei cele mai însemnate, spre folosul poporului, 4. publicarea de cărți și broșuri de cuprins religios și moral, 5. editarea de broșuri pentru apărarea credinței ortodoxe și combaterea sectelor, 6. înființarea de tipografii bisericești cum și sânt pe cale de înfăptuire la Cernica și Neamț.

Ministrul cultelor răspunzând cuvântului de deschidere, în numele guvernului spune că este de acord cu vederile I. P. Sf. Sale și promite să dea prin bugetul cultelor situația materială cuvenită Bisericii ortodoxe, ca să-și poată împlinì chemarea de a sta impotriva valului de materialism și corupție și prin rezistența ei să producă reacțiunea cuvenită. Și până la o regulare definitivă a situației Bisericei asigură de sprijinul Statului orice activitate culturală a ei, după cum a găsit dejà fondurile necesare pentru tipografia dela Cernica.

In ședințele sale următoare C. S. B. s'a ocupat de o adresă anonimă care denunță pe părintele Tudor Popescu dela bise-

rica «Cuibu cu Barză» că ar oficià servicii religioase cu tendințe adventiste, nu după normele bisericei ortodoxe. Consistorul a rugat pe I. P. Sf. Sa Mitropolitul Primat să facă anchetă și să ia măsuri în consecință.

S'a cerut ca pe viitor pământurile rurale, aparținând bisericilor, să fie arendate fără licitație și potrivit prețurilor fixate de agronomii regionali preoților deservenți ai bisericei respective.

Preoților Statul să le dea pe viitor îndemnizație de chirie în afară de salar, în cazul când preoții nu ocupă case parohiale. Casele parohiale să nu mai fie închiriate pe viitor, ci date spre folosință funcționarilor bisericești (preoți, cântăreți și paracliseri). Asemenea s'a cerut să fie împroprietăriți și preoții urbani.

S'a făcut propunerea ca să se redacteze un protest contra actelor de schingiuire și deportare a preoților ortodoxi din Rusia făcute de guvernul sovietic, cum și contra deportărei și despoierii de odoare a bisericilor ortodoxe din Rusia de guvernele sovietice. I. P. Sf. Mitropolit Primat a răspuns că aceasta o va face Sf. Sinod, întrucât împrejurările politice externe o îngădue.

S'a ridicat cuvânt energic împotriva amestecului organelor administrative în chestiuni interne bisericești și împotriva anchetelor făcute de mireni, nu numai față de preoți, dar și față de un episcop.

S'a discutat chestiunea numirii Inspectorului Seminariilor, la care aveà dreptul Consistorul să numească pe unul din sânul său, iară nu guvernul, care a numit un om în afară de acest Consistor. Chestiunea a rămas nerezolvită până în toamnă când, de odată cu reorganizarea Ministerului cultelor, se va aranjà de nou și această chestiune. In legătură cu aceasta s'a discutat însă și chestiunea învățământului religios în școalele secundare și programa analitică a studiului religiunii. Delegația trimisă la ministrul instrucțiunii în această chestiune a primit asigurări că se va da atențiunea cuvenită religiunei la noua întocmire a învățământului și că în comisia de reformă de pe lângă minister vor fi și reprezentanți ai profesorilor de religie.

In legătură cu problema sectarismului s'a cerut o intensificare a propagandei ortodoxe ca o contrabalansare. I. P. Sf. Mitropolit Pimen al Moldovei a osândit pe preoții cari în loc să-și facă această datorie, desfășurând o propagandă religioasă, se pierd în măruntă activitate politică, coborând prestigiul bisericei și deschizând astfel drum sectelor. S'a cerut înființarea unei societăți culturale și de propagandă religioasă, pe care să o sprijinească și guvernul. Și s'a constatat că cea mai grea piedecă în calea desfășurării unei activități mai intense

din partea preoţimii este situaţia materială care o împiedecă să se devoteze cu totul îndatoririlor pastorale. De altă parte lipsa de preoţi şi lipsa de sucrestenţă în seminarii e nu mai puţin un neajuns, pe care C. S. B. crede să-l înlăture momentan prin hirotonirea vechilor seminarişti cu 4 clase şi a învăţătorilor cu titlu de seminarişti. Chestiunea sectelor s'a discutat şi din punctul de vedere al interesului de stat şi s'a cerut restrângerea libertăţilor acelora, nu ca un act de intoleranţă, ci ca o necesitate de stavilire a propagandei împotriva intereselor de stat, — cum este aceea a desfiinţării serviciului militar. — In consecinţă s'a hotărât: să fie supraveghiate întrunirile lor cari nu se mai pot face fără aprobare. Prefecţii să arate numele şefilor şi membrilor adventişti; să se facă controlul riguros al fondurilor sectelor spre a vedeà originea lor; se interzice înfiinţarea de societăţi culturale spre a servì de paravan ideilor sectare. In legătură cu aceasta s'a hotărât şi înlăturarea unor obiceiuri de superstiţii religioase.

In sfârşit o lungă discuţie a pricinuit chestiunea reorganizării C. S. B., ca, adecă, să se facă alegeri noui în locul celor cari au 6 ani de funcţionare, ori Consistorul să rămână în actuala sa alcătuire până la organizarea întregei Biserici ortodoxe.

•

Sesiunea Sfântului Sinod. Sf. Sinod s'a întrunit la Bucureşti în sesiune de primăvară, participând ierarhii tuturor provinciilor. S'a oficiat întâi serviciu divin în biserica Antim. De aici înalţii ierarhi au trecut în sala de şedinţe unde, după cetirea decretului regal din partea ministrului cultelor, I. P. Sfinţitul Mitropolit-Primat a deschis şedinţa. In cuvântul de deschidere I. P. Sf. Sa a spus că sforţările bisericei ortodoxe trebuesc îndreptate întâi spre pregătirea unui personal care să reînoiască dispoziţiunile de muncă şi să pună în aplicare pentru întregul popor învăţăturile şi aşezămintele Mântuitorului.

Orientul îşi are deocamdată turburările lui şi tinerii noştri teologi n'ar puteà să-şi întrebuinţeze timpul cu folos pentru studiile şi formarea lor sufletească în acele părţi. Pentru moment deci trebue să-i îndreptăm în Anglia, unde cu toată deosebirea de dogmă, s'au păstrat mari aptitudini creştineşti şi în cler şi în popor.

La sfârşit roagă pe dl ministru al cultelor să dea tot sprijinul său în acest scop.

Dl ministru Banu răspunde că nu numai poporul nostru care e mai înclinat ca altele să-şi păstreze aşezămintele lui tradiţionale, dar toată lumea modernă are nevoe de o puternică frână morală care să-i potolească dispoziţia şi convingerea ce şi-a făcut cum că totul se poate transformà în vieaţă dintr'un moment în altul.

Ființa omenească este construită prea restrâns ca să se poată acomodà dintr'o dată cu stările noui pe care ea n'a început, cu tot progresul modern, să le trăiască decât sub forma tendințelor și a aspirațiunilor. Stările acestea noui cer pregătiri prelungite ca să poată fi pe deplin înțelese și trăite de popoare întregi. De aceea Statele trebue să facă apel la instituțiunile care au făcut probele lor prin contribuire în mod continuu la progresul omenirei. O asemenea instituție la noi a fost totdeauna Biserica ortodoxă a neamului românesc, pe care guvernul înțelege să o înlesnească sub raportul mijloacelor materiale în modul cel mai larg.

Problemele discutate și soluționate în cadrul ședințelor sunt de cea mai mare însemnătate pentru vieața bisericească. S'a hotărât înființarea unui «Institut Biblic» cu scopul de a redactà, tipărì și răspândì broșuri religioase, menite a înălțà vieața sufletească și a trezì conștiința religioasă a credincioșilor. Pentru organizarea acestui institut s'a votat și un regulament, care desemnează cadrele lui dela început.

Pentru pregătirea și educația clerului monahal s'a hotărât înființarea unui seminar la mânăstirea Neamțu, unde să se specializeze misionari pentru propaganda religioasă. Iar pentru a-și desăvârșì studiile teologice, pe lângă cultura pe care și-o pot câștigà în țară, s'a hotărât înființarea unui cămin studențesc și a unei capele ortodoxe la Oxford. Statul va acordà 60 burse pentru a-și continuà teologii studiile în Anglia.

La mânăstirile Neamțu și Cernica se vor înființà tipografii pentru tipărirea cărților bisericești și promovarea literaturei bisericești, reînviind astfel vechea glorie a mânăstirilor răspânditoare de cultură și religiositate.

In Basarabia s'a hotărât să se înființeze două episcopii nouă, la Ismail și la Bălți, și s'au discutat înființarea unui Episcopat român ortodox în Albania.

S'au ales apoi 4 candidați pentru locul de episcop al armatei: din vechiul regat Econ. Pocitan, din Ardeal protopopul militar Ioan Papp, din Basarabia preotul Popovici și din Bucovina asesorul Tomoiaga. Lista va fi supusă M. S. Regelui care va desemnà pe viitorul episcop militar.

Pentru completarea locurilor vacante de arhierei în vechiul regat s'au candidat din partea Sinodului la Mitropolia din Iași vicar cu titlul de Botoșeneanu Păr. Arhim. Iuliu Scriban; la episcopia de Roman cu titlul de Bacaoanu Arhimandritul Ilarion Mircea; la episcopia de Râmnic, cu titlul de Craioveanu Părintele asesor consistorial Lazar Triteanu.

S'a hotărât ca în viitoarea sesiune de toamnă Sf. Sinod să ia în discuție rotunjirea episcopiilor din țară, așà ca ele să poată corespunde mai bine menirei lor.

S'a discutat raportul dintre Biserică şi Stat, comparativ cu raporturile ce există între aceste două instituţii în celelalte ţări; şi s'a admis ca Sf. Sinod să fie reprezentat în comisia constituţională prin I. P. Sf. Sa Mitropolitul Primat, P. S. S. episcopul Râmnicului Vartolomeiu şi Nicolae al Clujului, cari, orientându-se după cele două memorii prezentate în Sinod, vor redactà textul care va trebuì să fie introdus în constituţie în ce priveşte biserica ortodoxă şi celelalte culte din România.

In vederea nouilor reforme şi legiuiri s'a cerut ca Arhiepiscopia din Basarabia să dea raport detailat asupra averilor bisericeşti şi asupra administrării acelora.

In faţa prigonirilor la care e expusă biserica ortodoxă din Rusia Sf. Sinod a votat în unanimitate un protest care va fi trimis celor în drept prin ministrul de externe. Protestul are aceste cuvinte pline de durere:

«Cu inima străbătută de fiorii durerii, privim chinurile fără seamăn prin care trece Sf. Biserică ortodoxă a Rusiei precum şi creştinii din Asia Mică. Ca în vremea stăpânirii păgâne, ea trebuie să vadă curgând sângele nevinovat al celor mai buni fii ai ei, fraţi ai credinţei noastre, care nu vor să lase fără apărare sfintele locaşuri ale Domnului.

Dar ei strigă, cer dreptate şi apărare, şi strigătul lor răsună dureros în sufletul nostru. Sunt fraţii care pătimesc pentru credinţa lor într'o Biserică soră cu noi în Isus Hristos, şi nu putem privì cu nepăsare apărarea lor vitejească cu arma duhului şi pe mucenicii care cad pe câmpul de apărare al credinţei creştineşti.

Sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe româneşti, împreună cu Consistorul superior bisericesc, ca organe reprezentative ale ei, vin prin aceasta să exprime toată simpatia lor Inaltului Patriarh al Sfintei Biserici ortodoxe surori şi tuturor arhipăstorilor, păstorilor şi vitejilor apărători ai credinţei ortodoxe răsăritene, al căror sbucium şi durere îl privesc cu inima în freamăt şi a căror durere o însoţesc cu lacrămile lor. Ele nu se îndoiesc de biruinţa Bisericii lui Hristos şi în această vreme de grea încercare, fiindcă, după cum a spus un mare scriitor creştin, sângele mucenicilor este sămânţa creştinismului şi pentrucă după cuvântul Apostolului Pavel, se cuvine lui Hristos a împărăţì până ce va pune pe toţi vrăjmaşii sub picioarele sale. (1 Corinteni 15, 25).

Dar până atunci, până ce va trece vremea încercării, nu putem să nu strigăm durerea noastră în faţa întregei lumi civilizate să protestăm şi să cerem din partea celor în stare şi în drept să o facă, să le vină în ajutor, Sfântului Patriarh rus şi tuturor

fraţilor ortodoxi în suferinţă, care nu au altă armă decât focul credinţei lor şi care se sbat în cumplite şi amare dureri.

Dumnezeu să sprijinească inima lor şi să-i învrednicească de izbândire peste tot vrăjmaşul şi împrotivnicul».

Mai amintind chestiunea rehabilitării arhiereului Meletie demisionat pentru subscrierea manifestului către armată, în timpul ocupaţiei germane, chestiune care a pus în lumină dureroasă felul de procedură al guvernului, de pe atunci şi de acum, faţă de biserica românească şi ierarhii ei, precum şi atitudinea lipsită de prevenire a Sf. Sinod faţă de situaţia celor doi arhierei vicari din biserica noastră de dincoace de Carpaţi, — credem să fi reasumat obiectele mai de seamă, cari au preocupat şedinţele Sf. Sinod în sesiunea de primăvară.

In ce priveşte refuzul de a invità la şedinţe pe arhiereii noştri vicari erà numai o chestiune de politeţe, întrucât ei au fost aleşi de organele în drept ale mitropoliei noastre şi sfinţiţi în puterea legii, de care se conduce biserica ardeleană, până la legea de unificare bisericească. Şi refuzul Sf. Sinod nu atinge întru nimic situaţia de drept a P. Sfinţiţilor noştri arhierei dela Sibiiu şi Caransebeş.

*

O întrebare de interes creştinesc este aceea pe care creştinii americani şi-au pus'o între olaltă: «Cari sunt acele 10 capitole din Biblie pe cari aţi vrea să le păstraţi între ori ce împrejurări, chiar dacă celelalte părţi a le ei s'ar luà dela voi pentru totdeauna»? La întrebare au răspuns foarte mulţi şi din răspunsurile lor s'a constatat că între cele 10 capitole cinci au fost socotite din evanghelia sf. Ioan şi anume capitolele 1, 3, 14, 15 şi 17. Iar capitolul 14 a fost amintit mai în fiecare răspuns, aproape cu unanimitate. Ai cetit tu vre-o dată cu acest gând capitolele din Biblie şi ştii ce cuprinde capitolul 14 din evanghelia lui Ioan? *P. Crăiveanu.*

«Şi să nu lipsească cartea legii acesteia din gura ta, ci să cugeţi întru dânsa ziua şi noaptea, ca să pricepi a face toate cele scrise, că atunci te vei îndreptà şi vei îndreptà căile tale»... (Isus Navi).
